

УДК. 599.4 (477)

DOI: 10.31651/2076-5835-2018-1-2021-1-12-25

Воробей Павло Миколайович

аспірант

Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України

vorobejpasha7@gmail.com

ORCID 0000-0002-8230-6374

Савченко Марія Олександрівна

провідний інженер

Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України

meer.and.maria@gmail.com

ORCID 0000-0001-5929-5024

Годлевська Лена Віталіївна

Кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник

Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України

LGodlevska@gmail.com

ORCID 0000-0001-6792-6543

ХИРОПТЕРОФАУНА НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ГОЛОСІЇВСЬКИЙ», ПІВНІЧНИЙ МАСИВ

*Проведено комплексну інвентаризацію хіроптерофауни нової території природно-заповідного фонду України – північного, або Святошинсько-Біличанського, масиву національного природного парку «Голосіївський», що розміщений у м. Києві. Виявлено дев'ять видів рукокрилих, серед яких вперше для масиву зареєстровано два види (*P. auritus* та *P. kuhlii*). Для шести видів підтверджено розмноження. Виявлено 11 сховищ рукокрилих (більшість з яких представлені порожнинами у деревах). Знайдено виводкову колонію *Myotis dasycneme* (наразі єдина відома для Київської області та одна з небагатьох для України).*

Ключові слова: рукокрилі; фауна; НПП «Голосіївський»; м. Київ; Центральна Україна.

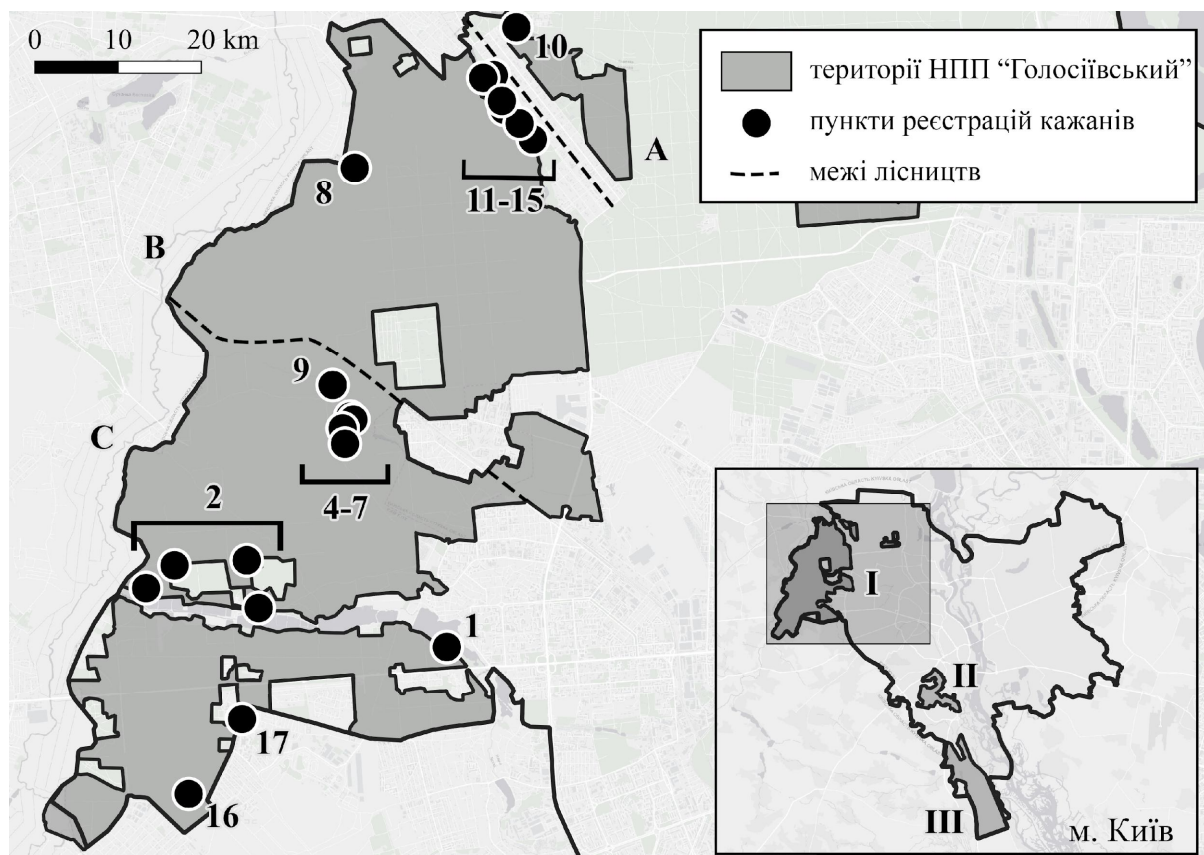
Постановка проблеми

Міста є центрами трансформації природного середовища і наявність збережених природних територій для них є, скоріше, виключенням. Саме до таких виключень належать Київ, який є одним з найбільших міст України за площею (83 900 га), та має населення понад 2,9 млн. мешканців [1]. На сьогодні 13% території міста належить до національного природного парку (НПП) «Голосіївський». Парк має площу 10988,14 га, і наразі це єдиний національний природний парк України, що розташований у межах великого міста [2].

Рукокрилі є важливим елементом наземних екосистем [3]. Частка їхніх видів у фауні ссавців України складає близько 20% [4]. Всі види рукокрилих в Україні мають юридично закріплений охоронний статус – згідно з Червоною книгою України та трьома міжнародними договорами (Угодою EUROBATS; Боннською та Бернською конвенціями). Для впровадження ефективних заходів зі збереження видів цієї групи необхідним є проведення наукових досліджень з метою отримання даних щодо їхніх поширення, чисельності, стану популяцій тощо. Особливого значення набуває проведення таких досліджень в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ). Однією з таких територій є значний за площею Святошинсько-Біличанський масив, який відносно нещодавно був приєднаний до НПП «Голосіївський».

НПП «Голосіївський» отримав свою назву за масивом «Голосіївський ліс», який розташований на правому березі р. Дніпро. Масив є історичною місцевістю, що

згадується у джерелах початку XVI ст. [5]. Заповідання Голосіївського лісу, а також низки інших лісових ділянок (зокрема Феофанії, Лисої Гори, Церковщини тощо) колись єдиного масиву, який охоплював південно-західну частину правобережжя Києва, було розпочато в середині 20-го ст. У 1995 р. було створено регіональний ландшафтний парк «Голосіївський», площею 11 тис. га, куди, окрім, власне, Голосієва, увійшли декілька урочищ, а також значний за площею лісовий масив Лісники. До оголошеного у 2007 р. НПП «Голосіївський» увійшла частина територій РЛП площею бл. 4,5 тис. га [6]. У 2014 р. площу НПП було збільшено за рахунок включення Святошинсько-Біличанського лісового масиву (землі КП «Святошинське лісопаркове господарство») площею 6462,62 га [7]. Таким чином, сучасна територія НПП «Голосіївський» складається з трьох масивів: центрального (до складу якого входить власне Голосіївський ліс та прилеглі урочища), південного (Лісники) та північного (Святошинсько-Біличанського) (рис. 1).

Рис. 1. Punkti doslidzhen' khropterofauni Sviatoshynsko-Bilichanskyogo masivu NPP «Golosiivskyi» (nomeri punktiv vidpovidaiut' nomeram u tablytsi 1; lisnitsva: A – Puca-Voditsyke; B – Kyiv'skye; C – Sviatoshyn'skye; I – Sviatoshynsko-Bilichanskyi masiv NPP; II – tsentralna chastyna; III – pivdenna chastyna; div. takozh tekst)

Найбільш вивчена фауна рукокрилих (та хребетних загалом) центрального та південного масивів НПП «Голосіївський» [8; 9; 10; 11; 12; 13]. На території сучасного Святошинсько-Біличанського масиву комплексних досліджень хіроптерофауни не проводили.

Наявні на початок досліджень дані щодо хіроптерофауни були представлені близько 10 реєстраціями першої половини 20-го ст. [14; 9; 10; 15; 16], а також деякими спостереженнями 2000-х років [17; 18; ця робота].

Проведення хіроптерологічних досліджень на території Святошинсько-Біличанського масиву є необхідним для доповнення знань щодо видового складу, чисельності, статусу рукокрилих НПП «Голосіївський». Ці дані можуть бути використані у розробці та подальшому впровадженні практичних заходів щодо збереження цих тварин у межах НПП, а також для формування основи їхнього моніторингу у майбутньому.

У 2019–2020 р. автори цієї роботи вперше провели комплексну інвентаризацію хіроптерофауни Святошинсько-Біличанського масиву.

Відповідно, **метою** роботи є опис хіроптерофауни Святошинсько-Біличанського масиву НПП «Голосіївський», що базується на результатах оригінальних теренових досліджень 2019–2020 рр., із залученням даних 2000–2005 рр.

Територія дослідження

Святошинсько-Біличанський масив НПП «Голосіївський» знаходиться в межах Святошинського та Оболонського адміністративних районів міста Києва. Землі масиву входять до трьох лісництв комунального підприємства «Святошинське лісопаркове господарство»: Святошинського, Київського та Пуща-Водицького (рис. 1). Згідно з фізико-географічним районуванням України, територія дослідження знаходиться на південній межі Київського Полісся. Масив розташований на правій надзаплавній терасі р. Ірпінь. Територією масиву або по його межі протікають декілька невеликих річок басейну р. Ірпінь (Любка, Нивка, Котурка, Видриця, Горенка). На річках Нивка та Котурка утворені каскади ставів, які межують з територією НПП. Територія в основному зайнята дубовими та сосновими лісами зі значною часткою вікових дерев [19]. До лісових ділянок Київського та Святошинського лісництв масиву впритул прилягає забудова м. Києва; до лісових ділянок Пуща-Водицького лісництва – забудова селища Пуща-Водиця.

До території Святошинсько-Біличанського масиву увійшли декілька об'єктів ПЗФ: два парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва – Святошинський та Пуща-Водицький лісопарки, ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Романівське болото», загальнозоологічний заказник місцевого значення «Річка Любка» та ландшафтний заказник місцевого значення «Пуща-Водиця» [5].

Матеріали та методи дослідження

Всі дослідження проведено на території Святошинсько-Біличанського масиву НПП «Голосіївський» та на прилеглих ділянках у межах 500-метрової смуги (рис. 1).

У період 2000–2005 рр. спостереження проводила Л. В. Годлевська: вздовж та навколо ставків на р. Нивка (в межах нинішньої території парку та прилеглих територій) та в околицях Пущі-Водиці. Ці дані в роботі наведено у загальному вигляді; до кількісних розрахунків з оцінки відносної чисельності та представленості видів ці дані не включено.

Протягом червня–липня 2019 р. проведено комплексну інвентаризацію хіроптерофауни в межах усіх трьох лісництв масиву. Додатково, в червні 2020 р., проведено спостереження на території Святошинського лісопарку (Святошинське лісництво).

Застосовували набір методів. Відлов здійснювали за допомогою павутинних сіток (від 6 до 12 м). Контактний огляд тварин проводили за стандартною методикою одразу після їх відлову. Реєстрували: вид, стать, вік, репродуктивний статус. Дослідження здійснювали без вилучення тварин з природного середовища; кажанів випускали одразу після огляду в місці їх первинного знаходження.

Для детекторних спостережень використовували ультразвукові (УЗ) детектори виробництва Pettersson Elektronik D200 та D240x, а також Echo Meter Touch 2 Pro (Wildlife Acoustics).

Пошук сховищ кажанів проводили за їхньою соціальною вокалізацією, присутністю посліду, виявленням нічних чи світанкових роїнь поблизу сховищ; також оглядали споруди, які потенційно можуть слугувати місцями укриттів рукокрилих.

Використані скорочення: М – самець, F – самка (герг – розродча (вагітна або лактуюча), пгерг – ялова), ad – доросла та juv – ювенільна особина (віком до 3 місяців). Методи реєстрацій: pe – відлов сітками, de – детекторні спостереження. Формат дати – день.місяць.рік. Пункт реєстрації – місце дослідження хіроптерофауни; виділено 17 умовних пунктів (див. рис. 1).

Назви видів: ESER – лилик пізній *Eptesicus serotinus* (Schreber, 1774); MDAS – нічниця ставкова *Myotis dasycneme* (Boie, 1825); MDAU – нічниця водяна *Myotis daubentonii* (Kuhl, 1817); NLEI – вечірниця мала *Nyctalus leisleri* (Kuhl, 1817); NNOC – вечірниця руда *Nyctalus noctula* (Schreber, 1774); PAUR – вухань бурий *Plecotus auritus* (Linnaeus, 1758); PKUH – нетопир білосмугий *Pipistrellus kuhlii* (Kuhl, 1817); PNAT – нетопир лісовий *Pipistrellus nathusii* (Keyserling et Blasius, 1839); PPYG – нетопир пігмей *Pipistrellus pygmaeus* (Leach, 1825)

Результати та їх обговорення

У період 2000–2020 рр. на території Святошинсько-Біличанського масиву нами зареєстровано дев'ять видів рукокрилих: *Eptesicus serotinus*, *Myotis dasycneme*, *Myotis daubentonii*, *Nyctalus leisleri*, *Nyctalus noctula*, *Plecotus auritus*, *Pipistrellus kuhlii*, *Pipistrellus nathusii*, *Pipistrellus pygmaeus*. Перелік реєстрацій представлено у Табл. 1.

Таблиця 1

Реєстрації рукокрилих на території
Святошинсько-Біличанського масиву НПП «Голосіївський»
у 2000–2005 рр. та 2019–2020 рр.

№ пункту	Дата, локація та метод	MDAU	MDAS	PAUR	PNAT	PPYG	PKUH	NLEI	NNOC	ESER	Разом, ос. (видів)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15.05.2000, Святошинський став №15 на р. Нивка, pe	—	1F	—	1M	1F	—	—	—	—	3 (3)
1	2000-2002 рр. (теплий період року), навколо Святошинського ставу №15 на р. Нивка, de	+	+	—	+	—	+	—	+	+	+ (6)
2	2001, 2003 рр. (теплий період), Святошинське л-во, кв. 63, 64, 65, 72, de	—	—	—	—	—	—	—	+	—	+ (1)
3	06.06.2000, Святошинське л-во, берег ст. Горащиха, ок. Пуща-Водиці, de	—	+	—	+	—	—	—	+	—	+ (3)

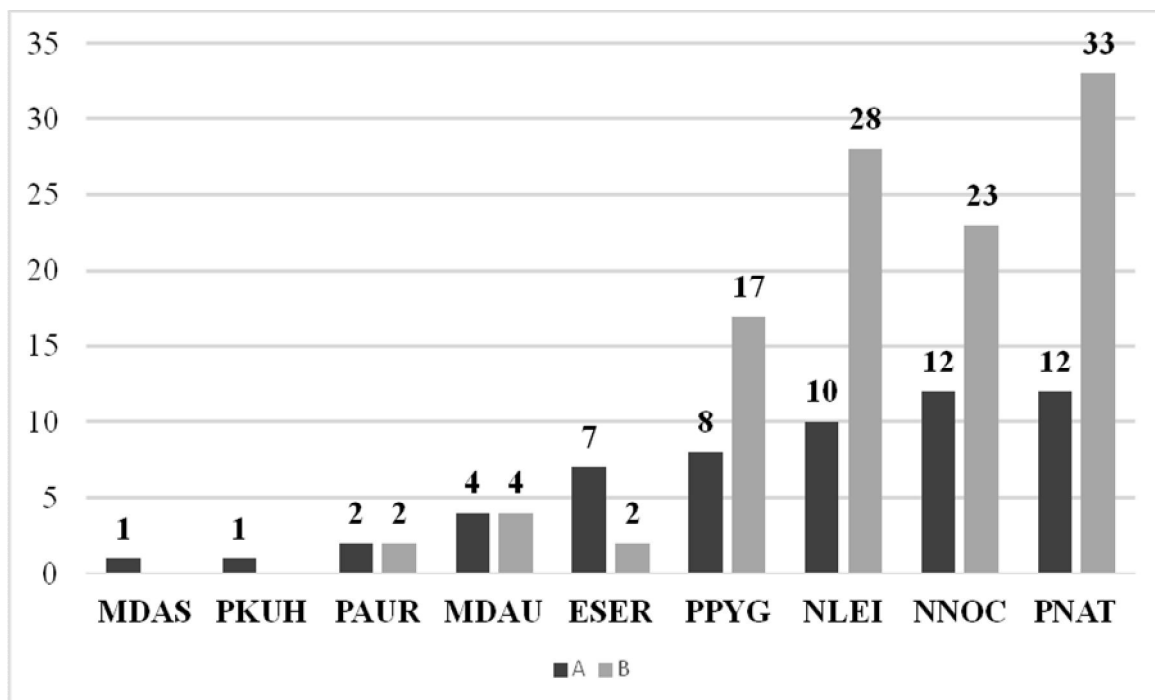
Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
4	07.06.2019, Святошинське л-во, 17 кв., ок. с. Коцюбинське, біля 2-го ставу, не	—	—	—	9 (7Frepr, 2Mad)	7 (6Frepr, 1Mad)	—	19 (8Frepr, 8Fad, 3Mad)	—	—	35 (3)
5	07.06.2019, Святошинське л-во, 17 кв., біля сховища колонії PNAT у дупли; не	—	—	—	10 (9Frepr, 1Mjuv)	—	—	1Fad	—	—	11 (2)
6	07.06.2019, Святошинське л-во, 16, 17 та 26 кв., de	—	—	—	+	+	—	+	+	—	+ (4)
7	07.06.2019 Святошинське л-во, західна межа 26 кв., de	—	—	—	—	—	—	—	+	—	+ (1)
8	08.06.2019, Київське л-во, 19 кв., біля зони відпочинку «Видриця», берег ставу, не; de	2Mad; +	—	—	8 (3Frepr, 1Fad, 4Mad); +	6 (4Frepr, 2Mad); +	—	3 (1Frepr, 2Fad); +	5 (3Frepr, 1Fad, 1Mad); +	+	24 (5); + (6)
9	14.06.2019, Святошинське л-во, 9 кв., біля ставу, не	1Mad	—	2 (1Frepr, 1Mad)	6 (5Frepr, 1Fjuv)	4 (4Frepr)	—	4 (3Frepr, 1Fnrepr)	8 (6Frepr, 2Mad)	2Mad	27 (7)
10	20.07.2019, Пуца-Водицьке л-во, на межі 5 кв., берег Сапсаївого ставу, de	—	—	—	+	+	—	+	+	+	+ (5)
11	20.07.2019, Пуца-Водицьке л-во, 16 кв., став на р. Горенка, de	—	—	—	+	—	—	+	+	—	+ (3)
12	20.07.2019, Київське л-во, на межі 17 кв., поряд з закинутим дит. габором, de	—	—	—	+	—	—	—	+	+	+ (3)
13	20.07.2019, між ставом Карачун та ставом рибного господарства, de	—	—	—	+	+	—	—	+	—	+ (3)
14	20.07.2019, Київське л-во, на межі 11 та 17 кв., оз. Горащиха, de	+	—	—	+	+	—	—	+	+	+ (5)

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
15	20.07.2019, Київське л-во, 17 кв., лісова дорога вздовж ставу Двірець, правий берег р. Котурка, не	—	—	—	—	—	—	1Frepr	10 (3Frepr, 1Mad, 2Fjuv, 4Mjuv)	—	11 (2)
16	08.06.2020, Святошинське л-во, Святошинський лісопарк, не; де	1Fad	—	+	+	+	—	+	+	+	1 (1); + (6)
17	08.06.2020, <i>ibid</i> , прилегла до лісопарку смуга, в межах 500 м, де	—	—	—	+	—	+	+	+	+	+ (5)

За результатами досліджень 2019–2020 рр. домінантами – за кількістю пунктів реєстрацій та представленістю у відловах – є чотири види: *P. nathusii*, *P. pygmaeus*, *N. noctula*, *N. leisleri*. Види *E. serotinus*, *P. auritus* та *M. daubentonii* реєстрували в меншій кількості пунктів (ніж види-домінанти), а в сукупності відловлених тварин їхня частка складала лише 7%. Лише в одному пункті зареєстровано *M. dasycneme* (у сховищі). В одному пункті також виявлено *P. kuhlii* – на межі Святошинського лісопарку (детекторні спостереження). Відповідно, два останніх види не були представлені у відловах (рис. 2).

Рис. 2. Розподіл видів за (A) кількістю пунктів реєстрацій та (B) представленістю у відловах (n=109) по результатам досліджень хіроптерофауни на території Святошинсько-Біличанського масиву НПП «Голосіївський» у 2019–2020 рр.

Примітка: дані 2000–2005 рр. до розрахунків не включено (див. текст).

Для Святошинсько-Біличанського масиву підтверджено розмноження шести видів: *M. dasycneme*, *P. auritus*, *P. nathusii*, *P. pygmaeus*, *N. leisleri*, *N. noctula*. Для цих видів реєстрували розродчих самок та/або ювенільних особин.

За період 2000–2019 рр. на території Святошинсько-Біличанського масиву нами було виявлено 11 сховищ (табл. 2). Дев'ять з виявлених сховищ розміщувались у деревах (дупла, пустоти під корою), два – у будівлі. Ідентифіковані породи дерев зі сховищами: дуб звичайний *Quercus robur* L. та сосна звичайна *Pinus sylvestris* L. Два сховища є антропогенними (підвал та надземна частина будівлі). Саме в будівлі нами знайдено сховище виводкової колонії *M. dasycneme* – рідкісного і малочисельного виду в Україні та Європі (Червона книга України, 2009: категорія “зникаючий”). Наразі, знайдена колонія – єдина відома розродча колонія цього виду на території Київської області. Всього в Україні відомо кілька виводкових колоній *M. dasycneme*: дві – у Волинській [20], одна – у Полтавській, і одна – в Чернігівській областях [21].

Таблиця 2

Виявлені сховища кажанів
у межах Святошинсько-Біличанського масиву НПП «Голосіївський»

№	Місце знаходження виявленого сховища, опис і дата обстеження	Вид, кількість особин
1.	Святошинське л-во, Пн-Зх ок. с. Коцюбинське, душло, літо 2000 р.	Колонія; вид не визначено; огляд вдень
2.	Святошинське л-во, душло у сосні <i>P. sylvestris</i> , 19.08.2005	Колонія <i>N. noctula</i> (35 особин)
3.	Святошинське л-во, 17 кв., душло у дубі <i>Q. robur</i> , 07.06.2019	Материнська колонія <i>P. nathusii</i> (>=90 дорослих особин + нельотні молоді)
4.	Святошинського л-во, межа 17 та 26 кв-лів, душло, долина р. Любка, 07.06.2019	Колонія <i>Nyctalus sp.</i>
5.	Київське л-во, 19 кв., душло у дубі <i>Q. robur</i> , 08 та 09.06.2019	Колонія <i>Nyctalus sp.</i>
6.	Пуца-Водиця, вул. Квітки Цісик, душло у <i>Q. robur</i> , 20.07.2019	Колонія <i>N. noctula</i>
7.	Київське л-во, 17 кв., між ставами Двірець та Горащина, душло у дубі <i>Q. robur</i> , лівий берег р. Котурка, 20.07.2019	Колонія <i>Nyctalus sp.</i>
8.	Пуца-Водиця, закинутий дитячий табір поблизу межі 17 кв. Київського ліс-ва, двоповерхова недобудова, надземна частина, щілини у перекриттях стелі, 20–23.07.2019	Материнська колонія <i>M. dasycneme</i> (46UUad+UUjuv); <i>M. daubentonii</i> (>=6); <i>E. serotinus</i> (>=4); <i>P. nathusii</i> (>=3)
9.	Пуца-Водиця, -//-, двоповерхова недобудова, підземна частина, 20.07.2019	Поодинокі особини <i>E. serotinus</i>
10.	Пуца-Водиця, -//- , душло у дубі <i>Q. robur</i> , 21.07.2019	Колонія <i>Pipistrellus sp.?</i> , на світланку
11.	Святошинське л-во, 52 кв., порожнини під корою <i>Q. robur</i> , 15.05.2019	Велика колонія; вид не визначено; огляд вдень

У першій половині ХХ ст. на території, яка, вочевидь, належить до теперішнього Святошинсько-Біличанського масиву, було відмічено знаходження шести видів рукокрилих (близько 10 реєстрацій). Зокрема, в 1912–1946 рр., у межах місцевості Пуці-Водиці реєстрували: *M. dasycneme*, *M. daubentonii*, *N. leisleri*, *N. noctula*, *P. nathusii*, а також *Nyctalus lasiopterus* (Schreber, 1780) [14; 9; 10; 15; 16]. У 2001 р. між сс. Новобіличі та Коцюбинське (точні координати не вказані, але, ймовірно, на сучасній території масиву), в ході детекторних спостережень, зареєстровано *Pipistrellus pygmaeus* [17]. Також на території масиву та / або безпосередньо прилеглих ділянках у 2000-х рр. реєстрували: *M. dasycneme*, *P. nathusii*, *M. daubentonii*, *E. serotinus*) [18; 17].

Окрім перелічених видів, для території теперішнього Святошинсько-Біличанського масиву вказано знахідки нетопиря-карлика *Pipistrellus pipistrellus* (Schreber, 1774), зареєстрованого за допомогою УЗ детектора [17]. Цей вид вказували для Києва та околиць вже в перших роботах по фауні регіону [22; 14; 9].

До відносно недавнього часу вид *P. pipistrellus* розглядали в якості одного виду, ареал якого охоплює більшу частину Європи. У 1990-х роках цей вид було «поділено» на два самостійних таксона видового рангу: нетопир-карлик *P. pipistrellus sensu stricto* та нетопир-пігмей *P. pygmaeus* [23]. Відповідно, всі давні згадки *P. pipistrellus* в межах України слід розглядати як приналежними до пари видів *P. pipistrellus* / *P. pygmaeus*. На сьогодні уточнення меж поширення цих двох видів триває, проте наразі вже з'ясовано, що на Київщині, трапляється тільки *P. pygmaeus* [13; 24; власні дані]. Ехолокаційні сигнали *P. pipistrellus s. s.* та *P. nathusii* є досить близькими за своїми характеристиками. У більшості випадків детекторні реєстрації *P. pipistrellus s. s.* є помилковими і не підтверджуються контактною ідентифікацією. Відповідно, вказівки щодо реєстрацій *P. pipistrellus s. s.* за допомогою детектора ми розглядаємо як такі, що потребують підтвердження контактним визначенням. Нами в межах території дослідження з пари видів малих нетопирів, зареєстровано виключно *P. pygmaeus* (контактно та за допомогою детектора; див. табл. 1).

Відповідно, список фактично підтверджених видів Святошинсько-Біличанського масиву, реєстрації яких були відомі ще до початку наших досліджень, включає сім видів. У результаті наших досліджень список було доповнено ще двома видами: *P. auritus*, *P. kuhlii*.

Нами не підтверджено перебування на території теперішнього Святошинсько-Біличанського масиву вечірниця гігантської *Nyctalus lasiopterus* (Schreber, 1780), яка зустрічалась тут у першій половині ХХ ст. У колекції палеонтологічного відділу Національного науково-природничого музею НАН України зберігаються черепа п'яти самок цього виду, які були добуті 30.04.1938 р. у лісі поблизу Пуці-Водиці; ще один екземпляр, який вказаний у каталозі – відсутній [16]. Контекстно, саме до цих екземплярів має відношення вказівка “30.04.1938, із зграї, що жила в дуплі, під Києвом, було здобуто і доставлено <...> вісім самок велетенської вечірниця” [9]. Також, В. І. Абеленцев та Б. М. Попов вказують, що “в околицях Києва ця вечірниця зустрічається з року в рік в Голосіївському лісі і в Пуці-Водиці” [9]. У цілому, атрибутовані до місця та дати дані по знахідках цього виду в Києві стосуються трьох пунктів: Пуца-Водиця, Голосіївський ліс (15.05.1941 та 11.04.1948) та Корчувате (06.04.1947).

Наразі знахідки в межах Києва цього виду відсутні, у тому числі вид не виявлений у ході досліджень хіроптерофауни Голосіївського лісу [13]. Єдиним пунктом реєстрації *N. lasiopterus* у Київській області в останні десятиріччя є гідрологічний заказник «Іллінський», що розміщений у Чорнобильській зоні відчуження [25; 24].

Таким чином, на сьогодні список хіроптерофауни Святошинсько-Біличанського масиву НПП включає 10 видів (табл. 3).

Таблиця 3

Знахідки видів рукокрилих в межах території Святошинсько-Біличанського масиву за даними різних авторів та колекційними матеріалами

№	Вид	Згадки в літературі, колекційні матеріали	Ця робота
1	<i>Eptesicus serotinus</i>	Загороднюк, Тищенко-Тишковець, 2001	+
2	<i>Myotis dasycneme</i>	Абеленцев, Попов, 1956; Годлевська, Загороднюк, 2003; ННПМ-3 (Загороднюк, Годлевська, 2001)	+
3	<i>Myotis daubentonii</i>	Годлевська, Загороднюк, 2003; ЗМКУ (Загороднюк, Годлевська, 2001)	+
4	<i>Nyctalus lasiopterus</i>	Абеленцев, Попов, 1956; ННПМ-П (Годлевська, 2013)	Не зареєстровано
5	<i>Nyctalus leisleri</i>	Абеленцев, Попов, 1956; Абеленцев та ін., 1970	+
6	<i>Nyctalus noctula</i>	Шарлемань, 1915; Абеленцев, Попов, 1956; Абеленцев та ін., 1970; ЗМКУ	+
7	<i>Plecotus auritus</i>	—	+ (вперше)
8	<i>Pipistrellus kuhlii</i>	—	+ (вперше)
9	<i>Pipistrellus nathusii</i>	ННПМ-3; ННПМ-П (Годлевська, 2013)	+
	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Загороднюк, Тищенко-Тишковець, 2001	Змінено таксоном. статус виду / не підтверджено
10	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Загороднюк, Тищенко-Тишковець, 2001	+

Примітка: Види наведені в алфавітному порядку; Скорочення назв музейних колекцій: ННПМ-3 та ННПМ-П – Національний науково-природничий музей НАН України, зоологічний та палеонтологічний відділи, відповідно; ЗМКУ – Зоологічний музей Київського національного університету ім. Т. Шевченка; + – вид зареєстровано.

Окрім видів, зареєстрованих в ході дослідження, в подальшому на території Святошинсько-Біличанського масиву НПП «Голосіївський» можуть бути виявлені ще декілька видів, зокрема *Barbastella barbastellus* (Schreber, 1774), *Myotis brandtii* (Eversmann, 1845) та *Vespertilio murinus* Linnaeus, 1758.

Вид *B. barbastellus* реєстрували в м. Київ, у т. ч. на території сучасного урочища «Голосіївський ліс», у першій половині ХХ ст. [9; 26] та в околицях с. Лісники (в межах або поблизу сучасного південного масиву НПП «Голосіївський») весною 1983 року [27]. Нами цей вид зареєстровано влітку 2020 р. в околицях південного масиву НПП «Голосіївський» (неопубліковані дані). Вид *V. murinus* може бути виявлений, так як зустрічається на зимівлі у безпосередньо прилеглих до Святошинсько-Біличанського масиву забудовах м. Києва [28; Годлевська, особ. повідомл.]. Поодиноких особин *M. brandtii* реєстрували на зимівлі у дренажних штольневих системах Києва [Godlevska et al., in prep.].

Територіальна близькість Святошинсько-Біличанського масиву до відомих пунктів реєстрації цих видів дають змогу припустити, що ці види можуть бути знайдені і на цій території.

Загальновідомо, що дерева відіграють важливу роль у життєвому циклі рукокрилих [29]. Найбільш значимими є старі (та, навіть, сухостійні) дерева, так як в них частіше трапляються дупла, тріщини та відшарування кори, у порівнянні з молодими деревами [30]. Порожнини у деревах слугують сховищами для різних видів рукокрилих, перш за все для дендрофільних. Серед таких видів – вечірниця мала *Nyctalus leisleri*. Варто зазначити, що розмноження цього виду в Україні приурочено до ділянок старовікових лісів [31; 24; 21], і, відповідно, цей вид можна розглядати як певний індикатор природного стану лісу. За представленістю у відлогах, *N. leisleri* є одним з видів-домінантів на території Святошинсько-Біличанського масиву. Нами відловлені розродчі самиці цього виду, що вказує на присутність виводкових сховищ поблизу або безпосередньо в межах місць проведення дослідження. Це, а також знайдені сховища кажанів у дуплах дерев, свідчить про значимість Святошинсько-Біличанський масиву для збереження рукокрилих і фауни в цілому, зокрема лісових видів.

Всі зареєстровані нами види рукокрилих занесені до Червоної книги України та мають охоронний статус, визначений підписаними Україною міжнародними договорами (Бернська та Боннська конвенції, EUROBATS). Відповідно, окремої уваги потребують питання збереження кажанів, включаючи попередження дій, які можуть призвести до погіршення стану популяцій, а також розробку та практичне впровадження заходів з їх охорони, зокрема на території НПП «Голосіївський». Планування та проведення будь-якої діяльності (наприклад рубки або кронування дерев, прокладання стежок, облаштування зон відпочинку тощо), яка може негативно вплинути на стан популяцій рукокрилих, потребує попередньої оцінки впливу такої діяльності із залученням фахівців відповідного напрямку та врахування її результатів в подальшому.

Висновки та перспективи подальших досліджень

1. Проведено комплексну інвентаризацію хіроптерофауни значної за площею нової території природно-заповідного фонду України – Святошинсько-Біличанського масиву НПП «Голосіївський».

2. У період 2000–2020 рр. на території Святошинсько-Біличанського масиву авторами було зареєстровано дев'ять видів рукокрилих: *Eptesicus serotinus*, *Myotis dasycneme*, *M. daubentonii*, *Nyctalus leisleri*, *N. noctula*, *Plecotus auritus*, *Pipistrellus kuhlii*, *P. nathusii*, *P. pygmaeus*.

3. На сьогодні список хіроптерофауни Святошинсько-Біличанського масиву включає 10 видів: 9 – зареєстровано, 1 вид, відомий за знахідкою першої половини 20-го ст. – *Nyctalus lasiopterus* – не виявлено.

4. За результатами досліджень 2019–2020 рр. на території масиву домінантами, за кількістю пунктів реєстрацій та представленістю у відлогах, є чотири види: *P. nathusii*, *N. noctula*, *N. leisleri*, *P. pygmaeus*.

5. Для шести видів (*M. dasycneme*, *N. leisleri*, *N. noctula*, *P. nathusii*, *P. auritus*, *P. pygmaeus*), на території досліджуваного масиву, підтверджено розмноження.

6. Авторами виявлено 11 сховищ рукокрилих (більшість з яких представлені порожнинами у деревах).

7. Знайдено сховище виводкової колонії *M. dasycneme*; наразі це – єдина відома розродча колонія для Київської області та одна з небагатьох для України.

8. Отримані дані можуть бути використані для моніторингу фауни хребетних, зокрема рукокрилих, в межах НПП «Голосіївський», а також для розробки та впровадження практичних заходів щодо збереження кажанів.

Подяки

Щиро дякуємо О. М. Цвелиху за консультативну та теренову допомогу, О. І. Прядко за допомогу в організації досліджень.

Список використаної літератури

1. Чисельність населення (за оцінкою) на 1 грудня 2019 року та середня чисельність у січні-листопаді 2019 року в Україні. *Державна служба статистики України*: офіц. веб-сайт. URL: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/ds/kp/kp_u/kp1119_u.html (дата звернення: 17.08.2020)
2. Загальна інформація про національний природний парк «Голосіївський». *Національний природний парк «Голосіївський»*: офіц. веб-сайт. URL: <http://nppg.gov.ua/uk/pro-park> (дата звернення: 17.08.2020)
3. Kunz T. H., De Torrez E. B., Bauer D., Lobova T., Fleming T. H. Ecosystem services provided by bats. *Annals of the New York Academy of Sciences*. 2011. Vol. 31. P. 1–38.
4. Загороднюк, І. В., Ємельянов, І. Г. Таксономія і номенклатура ссавців України. *Вісник Національного науково-природничого музею*. 2012. №10. С. 5–30.
5. Прядко О.І., Година О.О. Історія створення Національного природного парку «Голосіївський». *Охорона, збереження та відтворення біорізноманіття в умовах мегалісу: матеріали міжнародної наук.-практ. конф., присвяч. 10-річчю створ. НПП «Голосіївський»* (м. Київ, 7-8 верес. 2017 р.). Харків: Діса Плюс, 2017. С. 79–88.
6. Про створення національного природного парку «Голосіївський»: Указ Президента України від 27.08.2007 р. № 794. Законодавство України : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794/2007#Text> (дата звернення: 17.08.2020)
7. Про зміну меж національного природного парку «Голосіївський»: Указ Президента України від 01.05.2014 р. № 446. Законодавство України : база даних / Верхов. Рада України. Дата оновлення: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/446/2014#Text> (дата звернення: 17.08.2020)
8. Шарлемань М. Матеріали до фауни ссавців Київщини. *Збірник праць зоологічного музею*. 1933. № 12. С. 57–73.
9. Абеленцев В. І., Попов Б. М. Ряд рукокрилі, або кажани – Chiroptera. *Фауна України*. Київ: Вид-во АН УРСР, 1956. С. 229–446
10. Абеленцев В. И., Колюшев И. И., Крочко Ю. И., Татаринов К. А. Итоги кольцевания рукокрылых в Украинской ССР за 1939-1967 гг. Сообщение 3. *Вестник зоологии*. 1970. Т. 4, № 1. С. 61–65.
11. Гавриш Г. Г., Цвелих О. М., Клестов М. Л. Сучасний стан фауни хребетних тварин регіонального ландшафтного парку Голосіївський та проблеми його охорони. *Заповідна справа в Україні*. 2003. № 9. С. 34–38.
12. Годлевська Л. В. Сучасний стан фауни рукокрилих України в умовах антропогенної трансформації середовища: дис. ... канд. біол. Наук : 03.00.08 / Інст. зоол. ім. І. І. Шмальгаузена НАН України. Київ, 2006. 185 с.
13. Влащенко А. С. Годлевская Е. В., Кравченко К. А., Тищенко В. Н., Гукасова А. С., Судакова М. В. Матеріали по фауне рукокрылых национального природного парка «Голосеевский». *Заповідна справа в Україні*. 2012. Т.18, Вип. 1–2. С. 51–58.
14. Шарлемань Э. В. Млекопитающие окрестностей г. Киева. *Материалы к познанию фауны юго-западной России*. 1915. Т. 1. С. 26–92.
15. Загороднюк І., Годлевська Л. Кажани в колекціях зоологічних музеїв України: фенологічний огляд даних. *Міграційний статус кажанив в Україні*. Київ: Укр. теріологічне тов-во, 2001. – С. 122–156.
16. Годлевська Л. В. Рецентні рукокрилі в колекції палеонтологічного музею ННПМ НАН України. *Збірник праць Зоологічного музею*. 2013. № 44. С. 145–157.
17. Загороднюк І., Тищенко-Тишковець М. Негопир *Pipistrellus pygmaeus* (55 kHz) на Київщині. *Вестник зоологии*. 2001. Т. 35, № 6. С. 52.
18. Загороднюк І. В., Годлевська, О. В. Кажани триби Myotini (Mammalia) у Середньому Подніпров'ї: видовий склад, поширення та чисельність. 2003. *Vestnik zoologii*. Т. 37, №2. С. 31–39.
19. Онищенко В. А., Прядко О. І., Арап Р. Я., Дацюк В. В. Світлі дубові ліси Святошинсько-Біличанського відділення НПП «Голосіївський». *Природоохоронні території в минулому, сучасному й майбутньому світі (до 130-річчя створення «Пам'ятки Пеняцької» – першої природоохоронної території у Європі)*: матеріали II Міжнародної конференції (Львів – Броди – Пеняки, 26–27 жовт. 2016 р.). Львів : Ліга-Прес, 2016. С. 189–192.
20. Башта А-Т., Сребродольська Є., Дикий І., Мисюк В. Ставкова нічниця (*Myotis dasycneme*) в західних областях України. *Вісник Луганського державного педагогічного університету*. 2002. № 1. С. 110–112.
21. Годлевська Л., Ребров С. Рукокрилі лівобережжя Дніпра в північній частині України. *Theriologia Ukrainica*. 2018. № 16. С. 25–50.

22. Кесслер К. Ф. Животные млекопитающія губерній Кіевского Ученого Округа. *Труды Комиссии для описания Киевского Ученого округа*. К: Типография университета Св. Владимира, 1851. Т. 1. С. 88 с.
23. Barrat E. M., Deaville R., Burland T. M., Bruford M. W., Jones G., Racey P. A., Wayne R. K. . DNA answers the call of pipistrelle bat species. *Nature*. 1997. 387. P. 138–139..
24. Гащак С. П., Влащенко А. С., Наглов А. В., Кравченко К. А., Гукасова А. С. Фауна рукокрылых зоны отчуждения в контексте оценки природоохранного значения ее участков. *Проблеми Чорнобильської зони відчуження*. Київ, 2013. Вип. 11. С. 56–79.
25. Vlaschenko A., Gashchak S., Gukasova A., Naglov A. New record and current status of *Nyctalus lasiopterus* in Ukraine (Chiroptera: Vespertilionidae). *Lynx, new series*. 2010. Vol. 41. P. 209–216.
26. Абеленцев В. И., Колюшев И. И., Крочко Ю. И., Татаринов К. А. Итоги кольцевания рукокрылых в Украинской ССР за 1939-1967 гг. Сообщение 2. *Вестник зоологии*. 1969. Т. 3, № 2. С. 20–24.
27. Лихотоп Р. И., Ткач В. В., Барвинский Н. А. Рукокрылые г. Киева и Киевской области. Материалы по экологии и фаунистике некоторых представителей рукокрылых. Київ: И-т зоологии АН УССР, 1990. С. 10–27 (Препринт /АН УССР, И-т зоологии; 90.4).
28. Godlevska L. V. New *Vespertilio murinus* (Chiroptera) Winter Records. An Indication of Expansion of the Species' Winter Range? *Vestnik zoologii*. 2013. Т. 47, № 3. P. 239–244.
29. Kunz, T. H., Lumsden, L. F., Fenton, M. B. Ecology of cavity and foliage roosting bats. *Bat ecology* / Ed. T. H. Kunz, M. B. Fenton (Eds.). Chicago: The University of Chicago Press, 2003. P. 3–89.
30. Ranius, T., Niklasson, M., Berg, N. Development of tree hollows in pedunculate oak (*Quercus robur*). *Forest Ecology and Management*. 2009. Vol. 257, № 1. P. 303–310.
31. Влащенко А. Сучасний стан вечірниць малої (Chiroptera) на території Харківської області. *Вісник Львівського університету. Серія біологічна*. 2009. Вип. 51. С. 145–156.

References

1. State Statistics Service of Ukraine. (2020). *Population (by estimate) as of December 1, 2019. Average annual populations January-November 2019*. Retrieved from: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/ds/kn/kn_u/kn1119_u.html (In Ukr.).
2. Holosiivskiy National Nature Park. (2018). *General information about Holosiivskiy National Nature Park*. Retrieved from: <http://nppg.gov.ua/uk/pro-park> (In Ukr.).
3. Kunz, T. H., De Torrez, E. B., Bauer, D., Lobova, T., & Fleming, T. H. (2011). Ecosystem services provided by bats. *Annals of the New York Academy of Sciences*. 1223 (1). 1-38.
4. Zagorodniuk, I. V., & Emelyanov, I. G. (2012). Taxonomy and nomenclature of mammals of Ukraine. *Visnyk Natsional'noho nauково-pryrodnychoho muzeyu [Proceedings of the National Museum of Natural History]*. 10. 5-30. (In Ukr.).
5. Pradko, O. I., & Hodyna, O. O. (2017, September 7-8). *History of the Holosiivskiy National Nature Park creation*. Paper presented at the International Conference «Protection, conservation and reproduction of biodiversity in the metropolis: materials of international sci.-ptact. conference», Kyiv. (In Ukr.).
6. On creation of the Holosiivskiy National Nature Park : Decree of the President of Ukraine № 794 (from 27.08.2007). *Legislation of Ukraine : Database / Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794/2007#Text> (In Ukr.).
7. On changing the boundaries of the Holosiivskiy National Nature Park: Decree of the President of Ukraine dated № 446 (from 01.05.2014). *Legislation of Ukraine : Database / Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/446/2014#Text> (In Ukr.).
8. Charleman, N. (1933). Materials on mammal fauna of Kyiv region. *Zbirnyk prats' zoolohichnoho muzeyu [Proceedings of the Zoological Museum]*. 12. 57-73. (In Ukr.).
9. Abelentsev, V. I., & Popov, B. M. (1956). Order Chiroptera, or bats. In I. G. Pidoplichko (Eds.), *Fauna of Ukraine* (pp. 229-446). Kyiv: Publ. of the Acad. Sci. of USSR.(In Ukr.).
10. Abelentsev, V. I., Kolyushev, I. I., Krochko, Yu. I., & Tatarinov, K. A. (1970). Results of Chiroptera ringing in the Ukrainian SSR for 1939-1967. Communication II. *Vestnik zoologii [Bulletin of Zoology]*. 4 (1). 61-65. (In Rus.).
11. Gavis, G. G., Tsvelykh, A. N., & Klestov, N. L. (2003). Contemporary state of vertebrate fauna of the Regional Landscape Park «Holosiivskiy» and problems of its conservation. *Zapovidna sprava v Ukrayini [Nature Reserves in Ukraine]*. 9 (1). 31-39. (In Ukr.).
12. Godlevskaya, E. V. (2006). *A current state of bat fauna of Ukraine in conditions of anthropogenic transformation of the environment*. (PhD thesis). I.I. Schmalhausen Institute of Zoology of National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine. (In Ukr.).
13. Vlaschenko, A. S., Godlevska, L. V., Kravchenko, K. O., Tyshchenko, V. M., Gukasova, A. S., & Sudakova, M. V. (2012). Contribution to bat fauna of Holosiivskiy National Nature Park. *Zapovidna sprava v Ukrayini [Nature Reserves in Ukraine]*. 18 (1-2). 51-58. (In Rus.).

14. Charleman, E. V. (1915). Mammals of the vicinity of Kiev. *Materialy k poznaniyu fauny yugo-zapadnoy Rossii* [Materials on the Study of Fauna of South-West Russia.], 1. 26-92. (In Rus.).
15. Zagorodniuk, I. V., & Godlevska, O. V. (2001). Bats in collections of zoological museums of Ukraine: phenological review of data. In I. Zagorodniuk (Eds.), *Migratory status of bats in Ukraine* (pp. 122-156). Kyiv: Ukrainian Theriological Society. (In Ukr.).
16. Godlevska, L. V. (2013). Recent bats in the collection of the Paleontological museum of NMNH, NAS of Ukraine. *Zbirnyk prats' Zoolohichnoho muzeyu* [Proceedings of the Zoological Museum]. 44. 145-157. (In Ukr.).
17. Zagorodniuk, I., & Tyschenko-Tyshkovets, M. (2001). Pipistrellus pygmaeus (55 kHz) in the Kyiv Region (Ukraine). *Vestnik zoologii* [Bulletin of Zoology]. 35 (6). 52. (In Ukr.).
18. Zagorodniuk, I. V., & Godlevska, O. V. (2003). Bats of tribe Myotini (Mammalia) in the Middle Dnipro Region: Species composition, distribution, and abundance. *Vestnik zoologii* [Bulletin of Zoology]. 37 (2). 31-39. (In Ukr.).
19. Onyshchenko, V. A., Pradko, O. I., Arap, R. Ya., & Datsiuk, V. V. (2016, October 26-27). *Light oak forests of Sviatoshynskiy-Bilychansky branch of Holosiivskiy National Nature Park*. Paper presented at the International Conference «Protected areas in the past, present and future world», Lviv. (In Ukr.).
20. Bashta, A.-T., Srebrodolska, Ye., Dyky, I., & Mysiuk, V. (2002). Pond bat *Myotis dasycneme* in the western part of Ukraine. *Visnyk Luhans'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Seriya: Biologichni nauky* [Bulletin of Luhansk State Pedagogical University. Series: Biological sciences]. 1. 110-112. (In Ukr.).
21. Godlevska, L., & Rebrov S. (2018). Bats of the Left-Bank Dnipro Region in the northern part of Ukraine. *Theriologia Ukrainica*. 16. 25-50. (In Ukr.).
22. Kessler, K. F. (1851). Animals mammals of the provinces of the Kyiv Scientific District. *Trudy Komissii dlya opisaniya Kiyevskogo Uchenogo okruga* [Description of the Provinces of Kyiv Education District]. (pp. 1-100). Kyiv: printing house of University of St. Vladimir. (In Rus.).
23. Barrat, E. M., Deaville, R., Burland, T. M., Bruford, M. W., Jones, G., Racey, P. A., & Wayne, R. K. (1997). DNA answers the call of pipistrelle bat species. *Nature*. 387. 138-139.
24. Gashchak, S.P., Vlaschenko, A.S., Naglov, A.V., Kravchenko, K.A., & Gukasova, A.S. (2013). Bats fauna of the exclusion zone in concern of assessment of environmental value of its areas. *Problemy Chornobyl's'koyi zony vidchuzhennya* [Problems of the Chernobyl Exclusion Zone]. 11. 56-79. (In Rus.).
25. Vlaschenko, A., Gashchak, S., Gukasova, A., & Naglov, A. (2010). New record and current status of *Nyctalus lasiopterus* in Ukraine (Chiroptera: Vespertilionidae). *Lynx, new series*. 41. 209-216.
26. Abelentsev, V. I., Kolyushev, I. I., Krochko, Yu. I., & Tatarinov, K. A. (1969). Results of Chiroptera ringing in the Ukrainian SSR for 1939-1967. Communication II. *Vestnik zoologii* [Bulletin of Zoology]. 3, 2. 20-24. (In Rus.).
27. Lichotop, R.I., Tkach, V.V., & Barvinskiy, N.A. (1990). Bats of Kyiv city and Kyiv region. Materials to ecology and faunistics of some species of bats. Kyiv, Institute of zoology, AN of USSR. 10-27. (Preprint 90.4) (In Rus.).
28. Godlevska, L. V. (2013). New *Vespertilio murinus* (Chiroptera) Winter Records. An Indication of Expansion of the Species' Winter Range? *Vestnik zoologii* [Bulletin of Zoology]. 47 (3). 239-244.
29. Kunz, T. H., Lumsden, L. F., & Fenton, M. B. (2003). Ecology of cavity and foliage roosting bats. In T. H. Kunz, & M. B. Fenton (Eds.), *Bat ecology* (pp. 3-89). Chicago: The University of Chicago Press.
30. Ranius, T., Niklasson, M., & Berg, N. (2009). Development of tree hollows in pedunculate oak (*Quercus robur*). *Forest Ecology and Management*. 257(1). 303-310.
31. Vlaschenko A. (2009). Current status of Leisler's bat (Chiroptera) on the territory of Kharkov region. *Visnyk L'vivs'koho universytetu. Seriya biologichna* [Visnyk of Lviv University. Biological series]. 51. 145-156. (In Ukr.).

P. M. Vorobei, M. O. Savchenko., L. V. Godlevska. Bat fauna of the Holosiivskiy National Nature Park, Northern part

Introduction. *Holosiivskiy National Nature Park is a unique, by its location, protected area. Parts of the park are located within the administrative boundaries of the city of Kyiv and include extensive, by area, forest plots. The park consists of three parts: Central (Holosiivskiy forest and other tracts), Southern (Lisnyky), and, since 2014, Northern (Svyatoshyn-Bilychi). The latter has the largest area – 6462.62 ha. Data on the chiropterofauna of this massif were incomplete. Bats are an essential element of terrestrial ecosystems. All bat species in Ukraine have a protection status, according to the Red Book of Ukraine and three international treaties. For effective conservation measures for species of this group, it is necessary to own data on their distribution, number, status, etc. As well, the study and monitoring of fauna are one of the primary tasks of national nature parks.*

Purpose. The aim of the work was to describe the bat fauna of the Svyatoshyn-Bilychi massif of the Holiivskyi National Nature Park, based on results of the field research conducted in 2019–2020, with the involvement of data collected in 2000–2005.

Methods. Catching was carried out with mist nets. Bats were examined by the standard scheme, immediately after their capture. The study was done without removing animals from the wild; bats were released immediately after their examination at the place of their capture. Ultrasonic detectors were used for acoustic observations. The search of roosts was done by social vocalization of bats, presence of feces, night and morning swarming; as well structures which might be potential shelters for bats were inspected.

Results. During 2000–2020, at the territory of the Svyatoshyn-Bilychi massif, nine bat species were recorded: *Eptesicus serotinus*, *Myotis dasycneme*, *M. daubentonii*, *Nyctalus leisleri*, *N. noctula*, *Plecotus auritus*, *Pipistrellus kuhlii*, *P. nathusii*, *P. pygmaeus*. Thus, today the list of bat fauna of the Svyatoshyn-Bilychi massif includes 10 species: 9, recorded; 1 species, *Nyctalus lasiopterus*, known by the record of the first half of the 20th century, was not revealed. According to the results of the survey in 2019–2020, four species were found to be dominants, in terms of the number of record points and their representation in catches: *P. nathusii*, *P. pygmaeus*, *N. noctula*, *N. leisleri*. During the survey, six species were confirmed to breed at the study area. 11 bat roosts were found; most of them, in trees.

Originality. A comprehensive inventory of the chiropteroфаuna of the large protected area of the Svyatoshyn-Bilychi massif of the Holiivskyi National Park was carried out for the first time. The first and the only one known *Myotis dasycneme* maternity colony in Kyiv region was found.

Conclusion. The initial description of the chiropteroфаuna of the Svyatoshyn-Bilychi massif of the Holiivskyi National Nature Park is presented. The obtained data can be used in the development and further implementation of practical measures for the conservation of bats within the territory of the Holiivskyi National Nature Park and represent the basis for bat monitoring in the future.

Key words: bats, fauna, Holiivskyi National Nature Park, Kyiv City, Central Ukraine.

Одержано редакцією	20.01.21
Прийнято до публікації	27.05.21